

Փարիզու, Հայկազեան Վարժարանից հաստատութեանն ու պայծառութեանը համար պէտք եղած միջոցներուն վրայ նորէն մտածուեցաւ, ու եղած որոշմունքներն ի գիր առնուեցան. անտարակոյս եւ որ անոնց գործադրութիւնն ալ չուշանար, վասն զի ժողովականաց եռանդը շատ մեծ տեսայ, եւ զիրենք ամեն տեսակ դժուարութեանց դէմն առնելու պատրաստ : Ժողովոյն երկար քշելովը չկրցայ կանոնախել հասնիլ Օրբագեղի դպրատանը պարգեւաբաշխութեան հանդիսին, յոր հրաւիրուած էի օրով առաջ մեր ազնիւ բարեկամ Նուստուճեան Պարոն Տիգրանին հոգաբարձութեամբը. բայց հանդիսականք զեռ. չէին ցրուած երբոր հասանք հոն, եւ Սրբազան Պատրիարքը զեռ. նախագահութեան արժուին վրայ բազմած էր՝ հանդերձ մեծ բազմութեամբ եկեղեցականաց եւ աշխարհականաց : Հոն տեսնուեցայ սիրով նաեւ. նախկին Պատրիարք Մատթէոս Սրբազանին նետ, որ խանդաղատանօք ողջագութեց զիս :

« Պօյիսէն ձամբայ ելլելու ժամանակնիս մօտեցեր էր, ուստի անկարելի եղաւ Օրբագեղի աղաներուն հրաւիրանքը ընդունիլ ու հոն մնալ՝ երկրորդ օրը պատարագ մատուցանելու համար : Սրբազան Պատրիարք Հօր օրհնութիւնը խնդրելով աջը համբուրեցի, ու դարձայ Պէյօղլու, պատրաստուեցայ որ ձամբայ ելլենք դէպ ի Օտեսաս :

« Այն օրերը հագիւ հասեր էր Պօյիս Ուրուազիձը, եւ եղբայրս կրբածներ զայն որոնց որ արժան կրհամարէր. ալ չեմ գիտեր թէ ինչ տպաւորութիւն ըրաւ մեր համագգի եղբարց վրայ այն համառօտ գրուածքը. քրեւս կամաց կամաց իմացուի :

« Յունիսի (16) 4ին առաւօտը մտանք Օտեսասի շոգեմալը, ուր եկած էին դարձեալ շատ մը բարեկամներ ի յուդարկաւորութիւն, եւ երանք ձամբայ : Վաստիորի չքնադագեղ ավտոնքը ողջունելով հեռացած ժամանակնիս այն էր միայն փափաքս որ զմեզ այնքան սիրով եւ ուրախութեամբ ընդունող ազգասէր սրտերը հասկընային թէ ճրջափ մեծ է իմ առ. նոսա երախտագիտութիւնս ու շնորհակալութիւններս : Իսկ մտքիս մէջ՝ շոգեմալին անխնայութեան փրփրեցուցած գեղեցիկ ալիքներուն պէս կըծփային այն ամենայն խորհրդածութիւններն ու խօսակցութիւններն որ այն տասուիրէր օրուան մէջ ունեցայ մեր սիրելի եւ պատուական համագգի եղբարց նետ : Կըմտածէի թէ արդէօք անոնցմէ ճիւղ մէկը պիտի կարենամ հաղորդել մեզի՝ ինչպէս որ կը փափարէի ու խոստացեր էի. կը վարանէի թէ արդէօք պիտի կարենամ մի առ. մի նշանակել զոնէ այն անձանց անմոռանալի անունները որ այնչափ բարեսրտութեամբ պատուասիրեցին զիս, եւ ինեւ. զմեզ... Տեսայ որ չափեմ աւելի խօսքս պիտի երկըննայ. որոշեցի որ այս համառօտ գրութեամբս զոն ըլլալով խնդրեմ այս անգամ : Սեւ ծովը մտածներնուս պէս սկսայ գրել ասիկայ, եւ ալիքներուն շարժմունքէն սիրտս շատ չայլալած ատենները շարունակեցի, մինչեւ որ անա այս առաւօտ հասանք Օտեսասի ղիմացը, եւ փառք տուինք Աստուծոյ որ ծովաջուռ ձանապարհորդութեան նեղութիւններէն անվտանգ եւ անվնաս մնալով ազատեցանք աղօթիս սիրելեաց... :

Գ. Վ. Ա.

« Հանդէպ Օտեսասի, (18) 6 յունիսի 1857 : »

ՏԵՍԿԱՆ ԳԵՂԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ.

Ամեն մարդ պէտք է որ քիչ մը իր բժիշկն ըլլայ, եւ ասոր համար խելք եւ ուշադրութիւն միայն հարկաւոր է, որ ցաւի մը օգտակար նուսխայ (րեզէքս) կարդացած կամ լսած ատենը միտք պահէ, եւ պէտք եղած ժամանակ գործածէ զայն : Այս փորձուած նուսխաներէն մեկ քանին ղենեմք հոս :

Անոնք որ շատ անգամ անգար կամ կէս գլխու ցաւ կունենան, պէտք է որ կտոր մը բենեզի (տիւլպենտ) մէջ պզտիկ պտղուց (պիր չիմտիք) մը փշրած քափուր (քեափիրի) ղենեն ու ականջներուն մէջ խորեն. կըտեսնեն որ ինչպէս ցաւը շուտով կանցնի :

Երբոր մէկուն ակոսան ցաւի, բամբակի կտոր մը պէտք է կտրէ, վրան մեկ կամ երկու կարիլ

բլորոֆորմ կարեցընէ ու ցաւած ակոսային կողմի ականջին մէջ ղենէ. մեկէն ցաւը կանցնի՝ որչափ ալ սաստիկ որ ըլլայ : Երկու կարիլէն աւելի պէտք չէ ղենել, վասն զի այնչափն անգամ մեծ տաքութիւն կը պատճառէ : Մեկուն քրեւ սաստիկ արիւն եկած ժամանակ եղիձը (ըսըրդան) ձգմելու, ջուրն առնելու, մէջը բուռ (ավուձ) մը պրօն (քիֆքիք) քարխելու ու ոնգաց վրայ բռնելու է. մեկէն արիւնը կը կտրի :

Մատնաշուրքն (տօլամա) ըսուած վերքը որ անտանելի ցաւ կուտայ, երեք օրուան մէջ աներուոյք կըլլայ թէ որ ձերմակ սոխ մը տաք մոխրի մէջ եփես ու վրան պատես : Օրը երկու անգամ սոխը փոխելու է :

Որքինը (թեմրեյի) մեկ շաբաթուան մէջ կանցնի քէ որ օրը երեք անգամ վրան խոզի չաղած թարմ ճարպ դնես :

Ուրի մատուրներուն բլիթները կամ կոշտն ալ (նասըր), որ անտանելի նեղութիւն կուտայ, կտրելուն կերպը գիտցողին բան չէ, վասն զի ամիսը մեկ մը կտրելով ամենեւին նեղութիւն չիմանար. կտրելու համար ոմանք սովորութիւն ունին քառորդի չափ ոտքերնին տաք ջրի մէջ դնել որպէս զի կոշտը կակըղնայ, եւ յետոյ սուր գմելինով մը կըկտրեն : Տաք ջրի մէջ դնելով կակըղընելն ամենեւին հարկ չէ. անանկ պինտ եղած ժամանակը սուր գմելինով մը՝ — բայց ոչ երբեք ածելով (ուսբուրա) — պէտք է քիչ քիչ վրայէն բարակ մաշկի (զար) պէս առնուլ, մինչեւ որ արմատին հասնելով ցաւ զգալու պէս ըլլայ. մեծ ուշադրութիւն ընելու է որ խորունկ կտրելով արիւն չեկէ :

Ասիկայ սովորական եւ ամենէն դիւրին կերպն է. տեսնենք ուրիշ ինչ դիւրին հնարքներ ալ կան : Քաջախի մէջ եփած մանր սոխեր կան որ ուրիշ պտուղներու հետ շիշերու մէջ կըվաճառուին. հատ մը առ, երկուք կտրէ, կոշտին վրայ կապէ ու ամեն իրիկուն փոխէ. քանի մը օրուան մէջ այնպէս կըկակըղնայ որ ձեռքով կրնաս քաշել փրցընել. երբոր նորէն սկսի բուսնիլ, դուն ալ գործողութիւնը նորէն սկսէ : Թէ որ կուգես որ բոլորովին աներեւոյթ ըլլայ, ամեն օր քիչ մը վրան կիզիջ տնկաղ (potasse caustique) քսէ, որ դեղագործաց քով կըգտնուի :

Բլիթենի համար ուրիշ դիւրին դեղ մըն ալ կայ. սխտորի պճեղ մը (պիր տիշ սարմուսագ) տաք մոխրի մէջ եփէ ու գիշերն անկողին մտած ժամանակը բլիթենին վրայ դիր, լսբով մը կապէ. այնպէս կըկակըղընէ զայն որ երկու երեք օրուան մէջ արմատով կըփրթի կեկէ. յետոյ գաղջ ջրով ոտքը լուալու է : Շատ աւելի ազդու կըլլայ քէ որ քսանըջորս ժամուան մէջ երկու երեք անգամ սխտորը փոխուի :

ԱՆՅԱՋՈՂ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ : — Անցեալ օր ի Փարիզ համակառքի (omnibus) մը մէջ մաքուր հագուած պարոն մը գեղեցկահանդերձ խաբունի մը քով նստած էր, եւ ձեռքի մատանւոյն խոշոր ճաճանջազեղ աղամանդը ամենուն աչքը կըշլացընէր : Ո՞ր տը լա Փէ ըստած փողոցն որ կըհասնի, կտրքէն վար կիջնայ եւ մէկէն աներեւոյթ կըլլայ : Նոյն միջոցին խաբունը ձեռքը գրպանը կըտանի

որ քսակն հանէ ու տեղը վճարէ, եւ կընայի որ քսակը չկայ, գողցեր են : Եւ ինչ գտնէ աղեկ. Պ. Գողին աղամանդեայ մատնին. վասն զի անշուշտ խեղճը աճապարելով քսակն հանած ատենը մատնին մատեն ելեր, հոն մնացեր է :

Քսակին մէջ 8 ֆրանք կայ եղեր. — մատնին 1,000 ֆրանք արժեցուցեր են :

ԽՂՃՄՏԱՆԳԱՌԻ ԳՈՂ ՄԸ : — Գողին մեկը որ եօթը տարի առաջ բժշկի մը ծոցէն ոսկի ժամացոյցը գողցեր է եղեր, այս օրերս ետ դարձուցեր է զայն հանդերձ հարիւրին հինգ շահով՝ երկու հարիւր ֆրանք հաշուելով ժամացուցին գինը : Ծրարին մէջ երկտող գիր մըն ալ դրեր է, յորում կըսէ եղեր քէ որովհետեւ հիմակուան վիճակս կընէրէ՝ ահա ժամացոյցդ ետ կըդարձընեմ :

ԼՈՒՍԱՌՈՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵԳԱԿԱՆ. — Վոլյասթոն, հոջակաւոր անգղիացի բնագետն որ 1828ին վախճանած է, այլ եւ այլ լուսաբանական հաշիւներով կըհաստատէ որ արեւուն լոյսը լրացեալ լուսնի լուսէն 801,072 անգամ աւելիպայծառ է :

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Փարիզու մէջ 1851ին 999,062 բուն Գաղղիացի կար, 1,184 Գաղղիացի գրուած օտարազգիք, եւ 55,026 օտարազգիք : Փարիզածին փարիզացիք հազիւ ժողովրդեան երրորդ մասն են : Նոյն տարին Փարիզու մէջ 1,025,169 հոովմեղաւան կար, 15,566 լուսերական կամ կալվինական, 10,719 Հրեայ, եւ 4,008 այլ եւ այլ կրօնքէ. ասոնց մէջն էին նաեւ փարիզաբնակ Հայք :

ԼՈՆՏԻՄԱՅ ՓՈՂՈՑՆԵՐՈՒՆ ԼՈՒՍԱՌՈՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Լոնտրայի փողոցներն ու հրապարակները լուսաւորելու համար 560,000 հատ կազալոյց կանքեղ կայ, եւ մեկ գիշերուան մէջ 15,000,000 խորանարդ ոտք կազ կըվառեն. իսկ Փարիզու այս կանքեղները 108,755 հատ են միայն. ասով ալ կիմացուի քէ Լոնտրան Փարիզէն որչափ աւելի մեծ ու գիշերներն աւելի լուսաւոր է :

Propriétaire-gérant : A. LACROIX.

Ի ՓԱՐԻԶ, Ի ՏՊԱՐԱՆԻՆ ԱՐԱՄԵԱՆ.